

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING till
Landstinget med förslag till landskapslag om
Ålands lyceum.

Allmän motivering

Landskapsstyrelsen betonar behovet av att utveckla skolsystemet i det föränderliga samhället. Uppfostran och utbildning har effekter och mål som omfattar inte endast en överföring av kunskaper och färdigheter till eleverna utan även en förmedling av kulturarvet. Dessutom är undervisningen attitydskapande och kan på ett positivt sätt utveckla elevens ansvarskänsla för den åländska självstyrelsen och kulturen, livsmiljön och naturen, det internationella samarbetet och freden samt jämställdheten mellan könen.

Den nuvarande lagstiftningen om Ålands lyceum bygger till stor del på en lagstiftning som tillkom före grundskolesystemet genomfördes i landskapet. Av denna anledning är det skäl att förnya lagstiftningen för lyceet.

Gymnasielagsreformen innebär dels en kodifiering av gällande normer och dels reformer som gäller undervisningens innehåll, skolförvaltning m.m.

Detaljmotivering

1 §. Enligt 1 § 3 mom. gällande landskapslag om Ålands lyceum (35/72) upprätthålls Ålands lyceum av landskapet Åland. Sedan den 1 augusti 1979 är kommunerna i landskapet på grund av en särskild lag (60/79) skyldiga att enligt i lagen angivna principer ta del i kostnaderna för upprätthållande av lyceet. På grund av denna skyldighet föreslås nu att huvudmannaskapet för skolan skulle delas mellan landskapet och kommunerna. Äganderätten till själva skolbyggnaden jämte inventarier skulle dock kvarbli hos landskapet. Egendom som anskaffas för skolans behov sedan denna lag trätt i kraft skulle givetvis vara landskapets och kommunernas gemensamma egendom.

2 §. Målet för skolans fostran skall vara att utveckla elevens personlighet. Genom utbildningen förbereds eleven för olika uppgifter i samhället. Därför är det viktigt att elevens personlighet och speciella studieförutsättningar beaktas.

För att eleven skall kunna utvecklas till en person med samarbetsförmåga krävs en utveckling av tankesätt och färdigheter som erfordras för samverkan mellan individer, grupper och folk. Strävan till att utveckla ansvarskänslan bygger på en allmänmänsklig uppfattning om människans värde och gäller både eleven själv och elevens inställning till andra.

De färdigheter som eleven bör uppnå på livets olika områden är på många sätt förknippade med varandra. Harmoniska, ansvarskännande och samarbetsdugliga människor med vilja och förmåga att utveckla sig behövs i det föränderliga samhället.

Eleverna skall fostras till att värna om den åländska självstyrelsen och kulturen samt det svenska språket.

Samarbete mellan skola och hem är en förutsättning för att lyceet skall lyckas med sin fostrande verksamhet.

4 §. Lärarna, eleverna och elevernas målsmän är som tidigare representerade i direktionen.

Eftersom kommunerna deltar i kostnaderna för lyceet föreslås de vara representerade i direktionen.

Direktionens uppgifter fastställs i förordning.

6 §. Lärarkårens sammansättning och uppgifter fastställs i förordning.

7 §. Vid val av biträdande rektor eller prorektor skall medlemmarna i skolans lärarkår liksom direktionen höras.

Rektors uppgifter fastställs i förordning.

8 §. Det nuvarande elevrådet slopas. I stället skulle det finnas en elevkår.

Elevkårens uppgifter fastställs i förordning.

10 §. Ekonomikunskap ingår i ämnet samhällskunskap.

I vissa ämnen kan undervisningen baseras på ämnesval, lärokurser av olika omfattning och frivilligt deltagande.

En del av de lektioner som har reserverats för elevhandledning kan användas som klassföreläsningstimmor.

Närmare bestämmelser om lyceets undervisning ges i förordning, läroplan och arbetsplan.

12 §. Timresurssystemet kommer att ersätta de nuvarande bestämmelserna om gruppindelning i skolan. Landskapsstyrelsen bestämmer maximumantalet undervisningstimmor som står till förfogande per basundervisningsgrupp. På det sättet förbättras skolans möjligheter att inom ramen för tillgängliga resurser ordna undervisningen på det sätt som i det enskilda fallet är mest ändamålsenligt. Användningen av skolans timresurser fastslås årligen i en årsplan.

15 §. Maximitiden för relegering av elev för viss tid har förlängts från två till tre månader.

19 §. Löner och därmed sammanfallande förmåner regleras i tjänstekollektivavtal.

Med hänvisning till det anförda föreläggs Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
om Ålands lyceum

A l l m ä n n a   b e s t ä m m e l s e r

1 §.

Ålands lyceum är ett gymnasium som upprätthålls gemensamt av landskapet och de åländska kommunerna.

Undervisningen bygger på den fostran och undervisning som meddelas i grundskolan. Utbildningen är treårig och ger den allmänbildande undervisning som behövs för att inleda högskoleutbildning och annan gymnasiebaserad yrkesinriktad utbildning.

2 §.

Lyceet har som mål att fostra sina elever till harmoniska, ansvarskännande, självständiga och kreativa människor med samarbetsförmåga.

Undervisningen och övrig verksamhet vid lyceet skall utformas så att eleverna ges de kunskaper och färdigheter som erfordras för en allsidig personlighetsutveckling. Undervisningen skall dessutom utveckla elevens ansvarskänsla för den åländska självstyrelsen och kulturen, livsmiljön och naturen, främjandet av internationella samarbetet och freden ävensom jämställdheten mellan könen.

Lyceet skall verka i nära samförstånd med hemmen.

3 §.

Studierna vid lyceet leder till studentexamen eller gymnasieexamen. I lyceet skall årligen anordnas studentexamen för dem som är berättigade därtill.

Om studentexamen skall gälla vad därom stadgas i riket.

4 §.

För lyceets förvaltning tillsätter landskapsstyrelsen en direktion vars mandattid sammanfaller med landskapsstyrelsens.

Direktionen består av nio medlemmar. Av dessa utser landskapsstyrelsen en på förslag av föräldraföreningen och fyra på förslag av kommunala samarbetsnämnden. Dessutom skall som medlemmar i direktionen finnas två elevrepresentanter samt en lärar- och en personalrepresentant. Lyceets rektor är föredragande och sekreterare i direktionen.

Landskapsstyrelsen utser ordförande och viceordförande bland direktionens medlemmar.

5 §.

Direktionen sammankallas av ordföranden eller vid ordförandens förfall av viceordföranden.

Direktionen bestämmer på vilket sätt kallelse till sammanträde skall ske.

Direktionen skall även sammankallas på yrkande av minst tre medlemmar för behandling av visst ärende.

6 §.

Lyceets lärarkår består av rektor, lärare och timlärare.

På lärarkåren ankommer att planera och främja skolarbetet.

7 §.

Vid lyceet skall för dess ledning finnas en rektor och antingen en biträdande rektor eller prorektor. Fördelningen av rektors och biträdande rektors åligganden ankommer på landskapsstyrelsen.

Biträdande rektor och prorektor utses av landskapsstyrelsen bland lyceets lärare.

8 §.

Vid lyceet skall finnas en elevkår. På elevkåren ankommer att planera och främja elevernas gemensamma aktiviteter.

U n d e r v i s n i n g e n

9 §.

Undervisningen vid lyceet är offentlig. Rektor kan likväl med hänsyn till skolans arbete begränsa tillträdet till undervisningen.

10 §.

Läro- och kursböcker för undervisningen vid lyceet godkänns av landskapsstyrelsen.

Lyceets läroplan fastställs av landskapsstyrelsen.

I lyceets läroplan skall ingå svenska, finska, engelska, andra språk, religion,

filosofi, psykologi, historia, samhällskunskap, matematik, fysik, kemi, biologi, geografi, gymnastik och hälsokunskap, musik och teckning. Därtill skall i läroplan ingå elevhandledning.

I läroplan kan ingå även andra än i 3 mom. nämnda läroämnen och däri kan reserveras timmar för specialkurser. En del av undervisningen kan ordnas som frivilligt tillval av ämnen eller kurser.

Gymnasieundervisning kan ges även utanför skolan.

11 §.

I lyceet ges religionsundervisning i enlighet med trosbekännelsen i det religionsamfund till vilket flertalet av eleverna hör.

Om minst tre elever som hör till annat religionsamfund har med stöd av religionsfrihetslagen (FFS 267/22) befriats från lyceets allmänna religionsundervisning skall för dem ordnas undervisning enligt deras egen trosbekännelse, om de kräver det.

Om minst tre elever som inte hör till något religionsamfund har med stöd av religionsfrihetslagen befriats från den allmänna religionsundervisningen skall de undervisas i livsåskådningskunskap.

Landskapsstyrelsen kan bevilja undantag ifråga om elevantalet i 2 och 3 mom.

12 §.

Landskapsstyrelsen beslutar om linjeindelning och om minimiantalet elever för inrättandet av linje samt om grunderna för bildande av undervisningsgrupper.

E l e v e r

13 §.

Landskapsstyrelsen fastställer grunderna för intagning av elever i lyceet

Lyceet antar privatelever i enlighet med av landskapsstyrelsen fastställda direktiv.

Landskapsstyrelsen kan ändra beslut angående intagning av elev till lyceet om den finner det felaktigt.

14 §.

Elev vid lyceet skall utföra sina uppgifter med omsorg och följa lyceets ordningsregler.

15 §.

Elev som inte låter sig rättas genom disciplinära åtgärder i lyceet kan av direktionen avstängas för viss tid, högst två månader, eller av landskapsstyrelsen för alltid.

Elev och målsman kan inom 14 dagar efter delgivning av direktionens relegeringsbeslut anföra skriftligt besvär över beslutet hos landskapsstyrelsen.

16 §.

Landskapsstyrelsen fastställer elevernas terminsavgifter samt grunderna för nedläggning eller befrielse från erläggande av dessa. Kommun, i vilken elevs målsman är stadigvarande bosatt, kan besluta att terminsavgift inte skall uppbäras eller att sådan skall uppbäras endast delvis. Sådan inte uppburen terminsavgift eller del därav skall erläggas av kommunen.

T j ä n s t e r o c h i n n e h a v a r e a v t j ä n s t e r

17 §.

Vid lyceet skall finnas en rektorstjänst och äldre lektorstjänster. Vidare kan vid lyceet finnas yngre lektorstjänster, ämneslärartjänster och elevhandledartjänster samt timlärare och andra befattningshavare.

18 §.

Kompetenskrav för lektor- och ämneslärartjänst vid lyceet är examen vid högskola och efter särskild lärarutbildning de av landskapsstyrelsen fastställda kraven på formell behörighet för ifrågavarande tjänst.

19 §.

Beträffande löneförmåner och rätt till pension för innehavare av tjänst eller befattning vid lyceet gäller i tillämpliga delar vad angående landskapets tjänstemän och befattningshavare är bestämt.

20 §.

Ordinarie tjänsteinnehavare vid lyceet, vars tjänst indras, befrias från tjänsten om inte landskapsstyrelsen med hans samtycke överflyttat honom till ordinarie tjänst vid annan gymnasialstadieskola.

Kostnadsfördelningen mellan landskapet och kommunerna

21 §.

Kommunerna i landskapet är skyldiga att delta i kostnaderna för Ålands lyceum till den del de inte täcks av landskapsmedel och övriga inkomster. Landskapsmedel utgår i tillämpliga delar enligt i riket gällande lagstiftning rörande statsandelar och understöd till kommunala gymnasier.

Kommunernas andel av kostnaderna för lyceet bestäms dels på basen av antalet skatteören och dels på basen av antalet elever vid lyceet under finansåret. Härvid fördelas kostnaderna mellan kommunerna så att hälften av kostnaderna fördelas i förhållande till antalet skatteören, hälften i förhållande till antalet elever.

På sjömansskatt beräknas antalet skattören så att det av sjömansskatten till kommunerna beräknade beloppet i mark multipliceras med talet sju.

För kommunernas andelar i de årliga utgifterna kan landskapsstyrelsen uppbära förskott av kommunerna.

Särskilda bestämmelser

22 §.

Utan ändring av denna lag kan landskapsstyrelsen besluta att huvudmannaskapet för Ålands lyceum skall överföras till kommunalförbund som bildats för upprätthållande av lyceet. De uppgifter som enligt denna lag ankommer på landskapsstyrelsen skall härvid handhas av förbundsstyrelsen, dock inte de uppgifter som landskapsstyrelsen handhar enligt 10, 13, 20 och 23 §§.

Även i andra än i 1 mom. nämnt fall kan kommunalförbund och enskilda kommuner med landskapsstyrelsens samtycke upprätthålla gymnasier där undervisningen är ordnad på samma sätt som i Ålands lyceum. De uppgifter som enligt denna lag ankommer på landskapsstyrelsen skall härvid handhas av kommunalförbundets eller kommunens styrelse, dock inte de uppgifter som landskapsstyrelsen handhar enligt 10, 13, 20 och 23 §§. Fördelningen av kostnaderna för upprätthållande av här avsett gymnasium fördelas mellan kommunerna i kommunalförbund på det sätt som föreskrivs i 21 §.

Kommun vilken av skäl som anges i 2 mom. önskar frånträda sitt delägarskap i Ålands lyceum skall anhålla härom minst två kalenderår innan tidpunkten för frånträdet.

23 §.

Landskapsstyrelsen kan för försöksverksamhet medge avvikelser från bestämmelserna i denna lag.

24 §.

Beträffande ändringssökande i beslut som fattats i enlighet med denna lag stadgas i lagen den 16 februari 1979 om tillämpningen i landskapet Åland av lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (18/79).

25 §.

Närmare bestämmelser angående verkställighet och tillämpning av denna lag utfärdas vid behov genom förordning.

26 §.

Denna lag träder i kraft den _____ och genom lagen upphävs landskapslagen den 10 juli 1972 om Ålands lyceum (35/72) samt landskapslagen den 5 juli 1979 om kommunernas skyldighet att deltaga i kostnaderna för upprätthållandet av Ålands lyceum (60/79).

Mariehamn den 5 februari 1985.

L a n t r å d

Folke Woivalin

Lagberedningssekreterare

Ulrika Larpes